

บทที่ ๓

การดำเนินการวิจัย

เพื่อศึกษาวิจัยที่สำคัญเร่งด่วนวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ
ความล่าช้าขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

ศึกษาและเตรียมงาน

ผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อหนังสือสำหรับเด็กวัย ๖ - ๑๒ ปี ที่เป็นหนังสืออ่านเพื่อความ
ความเพลิดเพลิน(ทั้งที่เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่ และเรื่องที่น่าสนใจหรือคัดแปลงมาจาก
เรื่องของต่างประเทศ รวมทั้งหนังสืออ่านเพื่อความเพลิดเพลิน ที่กระทรวงศึกษาธิการได้
คัดเลือกให้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก
ทั้งนี้รวมทั้งหนังสือที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศ) ที่ตีพิมพ์และจำหน่ายในประเทศไทย
ภายในช่วงปีเกิดสากล(พ.ศ. ๒๕๒๒) ถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๒๘) จากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ร้าน
ขายหนังสือในกรุงเทพมหานคร ตลอดจนห้องสมุดที่สำคัญ ๆ เช่น ห้องสมุดกระทรวงศึกษา
ธิการ หอสมุดแห่งชาติ ซึ่งมีจำนวนหนังสือทั้งหมด ๑๕๐ เล่ม จากรายชื่อหนังสือทั้งหมด
ดังกล่าว เมื่อวิเคราะห์แล้วจะเห็นได้ว่าเป็นหนังสือที่พิมพ์โดยโรงพิมพ์ สำนักพิมพ์ หน่วยงาน
ต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐบาลและเอกชนกว่า ๕๐ แห่ง อันเป็นตัวเลขที่น่าสนใจว่ายังมี
โรงพิมพ์ สำนักพิมพ์ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้ความสนใจในการพิมพ์หนังสือสำหรับเด็ก
เป็นจำนวนมากในช่วงตั้งแต่เกิดสากล(พ.ศ. ๒๕๒๒) จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๒๘) โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งองค์การการค้าทองคูลสภา (๕๐ เล่ม) สำนักพิมพ์พรณกิจ (๓๕ เล่ม) ชมรมเด็ก
(๑๗ เล่ม) และสำนักพิมพ์วิทยุพัฒนาพณิช (๑๐ เล่ม) ดังนั้นการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือ
สำหรับเด็กในครั้งนี้ จำนวนประชากรที่ใช้การวิเคราะห์จึงมาจากหนังสือสำหรับเด็กที่จัด
พิมพ์โดยโรงพิมพ์ สำนักพิมพ์ และหน่วยงานต่าง ๆ กว่า ๕๐ แห่งดังกล่าว และจะเป็น
หนังสือสำหรับเด็ก โดยเฉพาะที่มีพิมพ์ระบุไว้ข้างชัดเจนเท่านั้น

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือสำหรับเด็กวัย ๖ - ๑๒ ปี โดยจะ
เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาตามวัฒนธรรมไทย เกณฑ์การวิเคราะห์ทางวัฒนธรรมไทยดังกล่าว
จะแบ่งเป็น ๕ ประเด็นใหญ่ ๆ ตามที่ คณะกรรมการวัฒนธรรมและสันนิษฐานของอาเซียน
(โคซี) ได้กำหนดคีย์ขึ้น ในคราวการประชุมผู้เชี่ยวชาญหนังสือสำหรับเด็ก และแหล่ง
ข้อมูลทางวัฒนธรรมแห่งเอเชีย คือ (๑) ชีวิตในครอบครัว (๒) อาชีพ (๓) การเล่น
(๔) เทศกาลและพิธีการ (๕) วรรณกรรมพื้นบ้าน (ได้แก่ นิทานพื้นบ้าน บทเห่กล่อม เพลง
กล่อมเด็ก สุภาษิต ภาษิต เพลงสวด สำนวน แบบคำประพันธ์ดั้งเดิม เพลงพื้นบ้าน และวิทยา
การพื้นบ้าน) ซึ่งเกณฑ์ทั้ง ๕ ประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ

๑. ศึกษาข้อมูลทางวัฒนธรรมไทยอย่างละเอียดตามประเด็น ๕ ข้อ คือ

(๑) ชีวิตในครอบครัว (๒) อาชีพ (๓) การเล่น (๔) เทศกาลและพิธีการ (๕) วรรณ-
กรรมพื้นบ้าน(ได้แก่ นิทานพื้นบ้าน บทเห่กล่อม เพลงกล่อมเด็ก สุภาษิต ภาษิต เพลงสวด สำนวน
แบบคำประพันธ์ดั้งเดิม เพลงพื้นบ้าน และวิทยาการพื้นบ้าน) จากหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์
และการสัมภาษณ์ ได้แก่

เกษม บุญศรี. ประเพณีทำบุญเนื่องในพระพุทธศาสนา. พระนคร: องค์การค้า
ของคุรุสภา, ๒๕๐๕.

เจือ สตะเวทิน. ประวัติวรรณคดี. พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๑๔.

..... ภาษาไทยยุคการศึกษา เล่ม ๓ คติชาวบ้านไทย. (ม.ป.ท.), ๒๕๑๔.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. "การละเล่นของไทย." ใน คติชนวิทยา, หน้า ๕๑ -
๕๒. กิ่งแก้ว อัครถาวร, รวบรวมและเรียบเรียง. กรุงเทพฯ:
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๑๔.

"Report of the Expert Meeting on Children Books and Source
Materials on Asean Culture 6 - 10 July 1981 Bangkok, Thailand," p. 5
(Mimeographed)

"ไร้พลังงานดวงอาทิตย์." ไทยรัฐ (๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๒): ๑, ๑๖.

แปลก สนธิรักษ์, ผู้รวบรวม. ลัทธิประเพณี และพิธีกรรม. พระนคร: สำนักพิมพ์
บรรณาการ, ๒๕๑๕.

ผะอับ ไชยะกฤษณะ, ระปะเนย์ นาคทรพรพ และ ศิระพร สุขคนทงเฒ่า.

การละเล่นของเด็กไทย. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๒.

_____ และคนอื่นๆ. เพลงกล่อมเด็กและเพลงประกอบการเล่นของเด็ก.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ,
๒๕๒๑.

พรจันทร์ ศรีรักษา. สำนวนไทย และคำพังเพย(สุภาษิต). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
เสริมวิทย์บรรณาการ, ๒๕๑๘.

ไพฑูริย์ เครือแก้ว. ลักษณะสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
เลียงเชียงจงเจริญ, ๒๕๑๕.

"ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล ไค้รางวัลแก่นเอเซีย." เคลิโหม (๘ ตุลาคม ๒๕๒๒):
๑, ๒.

มงคล ส้าราญสุข. ภัณฑารักษ์ งานวิชาการ กองพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ. สัมภาษณ์,
๗ ตุลาคม ๒๕๒๕.

ศิลปากร, กรม. กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์. "ขนบธรรมเนียมประเพณีกับชีวิต
ของคนไทย." ใน ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมกรุงรัตนโกสินทร์,
หน้า ๓๐๐. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร, ๒๕๒๕.

_____ . "วิวัฒนาการเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี." ใน ขนบธรรมเนียม
ประเพณีและวัฒนธรรมกรุงรัตนโกสินทร์, หน้า ๓๐๓. กรุงเทพมหานคร
นคร: กรมศิลปากร, ๒๕๒๕.

ศึกษาศึกษา, กระทรวง. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑. กรุงเทพฯ:
องค์การคานงคกรรฐษา, ๒๕๒๐.

สมมติ พลาภนคย, ผูรวรรวม. เกร็ดโบราณคดีประเพณีไทย. พระนคร: สานักพิมพ์
แพรวพทยา, ๒๕๑๒.

สุชุม ฉิระวชัน. "ทำไมและการพัฒนาที่ดิน." ใน ชีวิตและยุคคน ๒๐๐ ปี กรุง
รัตนโกสินทร: เอกสารเพื่อการสมโภช ๒๐๐ ปี, หนา ๒๕๖. กรุงเทพฯ
มหานคร: คณะอนุกรรมการประมวลเอกสาร ในคณะกรรมการจัดงานสมโภช
กรุงรัตนโกสินทร ๒๐๐ ปี, ๒๕๒๕.

๒. เณรที่ศึกษา ๕ ประเด็นดังกล่าว แบ่งเป็นหัวข้อย่อย ๆ ในแต่ละประเด็นดังนี้
คือ (ก) ชีวิตในครอบครัว ๑๒ ข้อ (ข) อาชีพ ๑๑ ข้อ (ค) การเล่น ๕ ข้อ (ง) เทศกาล
และพิธีการ ๔ ข้อ (จ) วรรณกรรมพื้นบ้าน ๔ ข้อ นำหัวข้อย่อย ๆ ในแต่ละประเด็นดังกล่าวมา
สร้างเป็นแบบสอบถาม แล้วส่งไปยังผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งสี่สำหรับเด็กและ หรือ ท่านวัฒนธรรม
ไทยจำนวน ๕ ท่าน ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิครบทุกท่าน นั่นคือได้รับแบบ
สอบถามกลับคืนมาทั้งหมด ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ในจำนวนผู้ตอบแบบ
สอบถามทั้ง ๕ ท่านจะเห็นได้ว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ทางงานหนังสือสำหรับเด็กและทางงาน
วัฒนธรรมไทย ๔ ท่าน และเป็นผู้มีประสบการณ์ทางงานหนังสือสำหรับเด็กอย่างเดียว ๑ ท่าน
และเป็นชาย ๓ ท่าน หญิง ๒ ท่าน มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท ๔ ท่าน ปริญญาเอก ๓
ประโยค ๑ ท่าน และในจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดนี้ มีอยู่ ๒ ท่าน ที่ได้รับวุฒิ อ.ก.กิตติมศักดิ์
(อักษรศาสตรคุณวุฒิบัณฑิต กิตติมศักดิ์) มีประสบการณ์ทางงานหนังสือสำหรับเด็กโดยเฉลี่ย ๒๓.๔
ปี และทางงานวัฒนธรรมไทยโดยเฉลี่ย ๒๓.๔ ปีเช่นกัน ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถาม
เห็นด้วยกับหัวข้อเนื้อหาที่เสนอเป็นเกณฑ์พิจารณา และไปค้หัวข้อเสนอแนะบางประการที่ผู้วิจัย
ได้นำไปปรับปรุงหัวข้อเนื้อหาที่จะนำมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ต่อไป

๓. เขียนเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือสำหรับเก็บ โดยรวบรวมมาจากแบบสอบถามและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมาปรับปรุงและเพิ่มเติมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ต่อไป ซึ่งได้แบ่งหัวข้อต่าง ๆ จากประเด็นใหญ่ ๆ ทั้งหมด ๕ หัวข้อ ดังนี้ คือ

ก. เกี่ยวกับเนื้อหาวัฒนธรรมไทย เรื่อง ชีวิตในครอบครัว ทั้งหมด ๑๒ หัวข้อย่อย

๑. ความรักและความเคารพระหว่างสามีและภรรยา หมายถึง การที่คู่สามีและภรรยาให้ความรักและให้เกียรติแก่กันและกัน ทั้งทางคำถาวรกระทำ กิริยา วาจา และความคิดเห็น

๒. ความรักของบิดามารดาต่อนุคร หมายถึง การที่บิดามารดาให้การเลี้ยงดูบุตรอย่างดี และระมัดระวังปกป้องบุตรให้อยู่อย่างปลอดภัยและมั่นคง

๓. ความรักความกตัญญูของผู้มีอุปการะ หมายถึง การให้ความรักและความเอาใจใส่ในทุกชั้นของผู้มีอุปการะอย่างจริงจัง รวมถึงการตระหนักในความดีของผู้มีอุปการะอยู่เสมอ

๔. ความรักระหว่างญาติพี่น้อง เนื่องจากความสัมพันธ์ทางสายโลหิต หมายถึง การให้ความรักและความเอาใจใส่ระหว่างญาติพี่น้อง จะให้การช่วยเหลือกันเมื่อฝ่ายหนึ่งจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้องฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่

๕. ความรักในความสงบ ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น หมายถึง การรักที่จะมีชีวิตที่สงบ ไม่กระทำการใด ๆ ที่จะให้ตนเองและผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน

๖. ความผูกพันกับเพื่อนบ้าน หมายถึง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนบ้าน การให้ความร่วมมือกับเพื่อนบ้าน

๗. การอบรมสั่งสอนบุตรหลานในครอบครัว หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ภายในครอบครัวให้การแนะนำ ว่ากล่าว ตักเตือน และสั่งสอนบุตรหลานภายในครอบครัวให้มีคุณธรรม ก็จะเป็นผลเรื่องที่ดีของสังคม

๒. การแสดงความเคารพ นบัตถ์ผู้มีอาวุโสในครอบครัวทั่วกาย วาจา ใจ
หมายถึง การแสดงความเคารพ นบัตถ์ผู้มีอาวุโสกว่า ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความเคารพ นบัตถ์
กายทางกาย วาจา และใจ

๓. การแบ่งหน้าที่ระหว่างสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบ
ครัวต่างมีหน้าที่ความรับผิดชอบของตน เช่น บุตรมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการศึกษาหาความรู้
และหรือช่วยเหลือแม่ตามความสามารถ เช่น การช่วยเลี้ยงดูน้อง

๔. การช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การไม่มั่ง
กุยที่จะให้ความช่วยเหลือต่อบุคคลในครอบครัวที่ต้องการความช่วยเหลือ

๕. การถ่ายทอดวิชาหรือศิลปในครอบครัว หมายถึง การที่ครอบครัวมีอาชีพ
อย่างไรก็จะสอนถึงวิธีการของการประกอบอาชีพนั้น ๆ แก่คนรุ่นต่อไปในครอบครัว

๖. การต้อนรับแขก หมายถึง การแสดงกิริยาต้อนรับบุคคลที่มาเยือนถึงบ้านด้วย
ความจริงใจ ทั้งจากกาย วาจา ใจ

๗. เกี่ยวกับเนื้อหาวัฒนธรรมไทย เรื่อง อาชีพ ทั้งหมด ๑๑ หัวข้อย่อย

๑. กสิกรรม (ทำนา ทำสวน ทำไร่) หมายถึง อาชีพการปลูกข้าว ปลูกผักผลไม้

๒. การเลี้ยงสัตว์ หมายถึง การเลี้ยงสัตว์ที่เป็นอาหาร และสามารถจำหน่ายเพื่อ
นำรายได้สู่ครอบครัว

๓. การประมง หมายถึง การจับสัตว์น้ำ ทั้งสัตว์น้ำจืด และสัตว์น้ำเค็ม เพื่อการ
บริโภคและจำหน่าย

๔. การค้าขาย หมายถึง การแลกเปลี่ยนสิ่งของที่มีค่าเป็นกัน หรือการรับเงิน
ตราเป็นวัตถุกลางในการแลกเปลี่ยน

๕. การบริการ หมายถึง การประกอบอาชีพเพื่อการบริการแก่สาธารณะ เช่น
ช่างตัดผม บุหรี่ วิทยุ โทรทัศน์

๖. หัตถกรรมและอุตสาหกรรมในครอบครัว (การทอผ้า การเลี้ยงไหมและการปักผ้า ฯลฯ) หมายถึง การประดิษฐ์และการผลิตสิ่งของจำแนกเพื่อนำรายได้สู่ครอบครัว

๗. การช่าง (ช่างไม้ ช่างตีเหล็ก ฯลฯ) หมายถึง การประกอบอาชีพในทางช่าง เช่น ช่างตีเหล็ก ช่างไม้

๘. การหาของป่า หมายถึง การหาวัตถุดิบทั้งที่เป็นพืชและสัตว์จากป่าเพื่อการบริโภคและจำหน่าย เช่น การตีผึ้ง การหารากไม้

๙. การทำป่าไม้ หมายถึง การปลูกและตัดไม้เพื่อการบริโภค และเพื่อการจำหน่าย

๑๐. การหาแร่ หมายถึง การขุดแร่ และร่อนแร่เพื่อการจำหน่าย

๑๑. การเป็นมักรบ หมายถึง การมีอาชีพเป็นทหาร เพื่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ค. เกี่ยวกับเนื้อหาวัฒนธรรมไทย เรื่อง การเล่น ทั้งหมด ๕ หัวข้อย่อย

๑. วัฒนธรรมค่านิยมการออกกำลังกาย หมายถึง การเล่นที่เปิดโอกาสให้ผู้เล่นมีการออกกำลังกายทางกล้ามเนื้อ เช่น ตีมาดามกลววย ตาเซียง

๒. วัฒนธรรมค่านิยมการฝึกสังเกตและไหวพริบ หมายถึง การเล่นที่เปิดโอกาสให้ผู้เล่นมีการชิงไหวชิงพริบกันระหว่างคู่ต่อสู้ เช่น การเล่นกาฬกีฬ มกฏซ่อนผ้า

๓. วัฒนธรรมค่านิยมความเป็นระเบียบเรียบร้อย หมายถึง การเล่นที่เปิดโอกาสให้ผู้เล่นได้ฝึกวินัยเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น อ้ายมิ่ง เฮาเถิด

๔. วัฒนธรรมค่านิยมศีลธรรม

- ความอดทน หมายถึง การเล่นที่เปิดโอกาสให้ผู้เล่นได้ฝึกความอดทน เช่น ตีมาดามกลววย ไม้ตี

- ความสามัคคีรักหมู่คณะ หมายถึง การเล่นที่เปิดโอกาสให้ผู้เล่นได้ทำความพยายามร่วมกันอย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดชัยชนะ ซึ่งเป็นการฝึกลักษณะนิสัยพื้นฐานในเรื่องความ

กลมเกลียวกันในกลุ่ม เช่น การเล่นเคย การเล่นจับ

- ความซื่อสัตย์ หมายถึง การเล่นที่เปิดโอกาสให้ผู้เล่นได้เล่นเรื่องความซื่อสัตย์ เช่น การเล่นหมากเก็บ ถัก

- ความรับผิดชอบ หมายถึง การเล่นที่เปิดโอกาสให้ผู้เล่นได้เล่นเรื่องความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ความผิดต่าง ๆ เช่น การเล่นหมากตา

- ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา หมายถึง การรู้จักแพ้ รู้จักชนะ และการรู้จักการให้อภัยในระหว่างการเล่น เช่น การเล่นฝรั่งชิงเมือง การเล่นมาหลังโกง

๕. วัฒนธรรมค่านิยมของเพลงที่ประกอบการเล่น หมายถึง การเล่นที่เปิดโอกาสให้ผู้เล่นได้มีการขับร้องเพลงขับร้องกันระหว่างการเล่น เช่น เพลงวีรชาวสาร ในการเล่นวีรชาวสาร

๖. เกี่ยวกับเนื้อหาวัฒนธรรมไทย เรื่อง เทศกาลและพิธีการ ทั้งหมด ๔ หัวข้อย่อย

๑. พิธีการเกี่ยวกับชีวิต

- พิธีการประจำวัย หมายถึง พิธีการต่าง ๆ ที่คนไทยได้กำหนดขึ้นขึ้นในแต่ละช่วงอายุของคน เช่น พิธีทำขวัญวัน พิธีตั้งชื่อ พิธีบวชสามเณร พิธีอุปสมบท พิธีสมรส พิธีการตาย

- พิธีการประจำตัว หมายถึง พิธีการต่าง ๆ ที่คนไทยประพฤติปฏิบัติเป็นประจำในแต่ละตัวบุคคล เช่น พิธีทำบุญตักบาตร พิธีไหว้พระสงฆ์

๒. พิธีการเกี่ยวกับศาสนา หมายถึง พิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นขึ้นตามวันสำคัญ ๆ ทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา

๓. พิธีการเกี่ยวกับถาวรกรรม หมายถึง พิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นขึ้นเพื่อความปรองมอดและเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหาร เช่น พระราชพิธีแรกนาขวัญ พิธีการทำขวัญข้าว พิธีทำขวัญแม่โพสพ พิธีการสู่ขวัญควาย

๔. เทศกาลต่าง ๆ หมายถึง งานที่จัดขึ้นในท้องถิ่น เช่น เทศกาลตรุษ
เทศกาลสารท เทศกาลสงกรานต์

๖. เกี่ยวกับเนื้อหาวัฒนธรรมไทย เรื่อง วรรณกรรมพื้นบ้าน ทั้งหมด ๔ หัวข้อย่อย

๑. นิทานพื้นบ้าน หมายถึง นิทานของชาวบ้านที่เล่าสู่กันฟัง อาจเป็นเรื่อง
เกี่ยวกับสัตว์ เทพนิยาย ภูมิสำเนา หรือเกี่ยวกับปรากฏ

๒. บทเห่กล่อม เพลงกล่อมเด็ก หมายถึง บทเห่หรือบทขับร้องให้เด็กที่หลับนอน
ด้วยวิธีการอันนุ่มนวล ทั้งนี้รวมถึง คำปลอบให้เด็กชอบ คำเด็กร้องเล่น

๓. สุภาษิต ภาษิต หมายถึง คำกล่าวที่มีคตินำฟัง มีความมุ่งหมายเพื่อจะสอน
หรือชี้ทิศทางให้คนเฝ้าประพฤติตาม

๔. เพลงสวด หมายถึง บทสวดที่เกี่ยวข้อง ศาสนาที่สวดในโอกาสต่าง ๆ เช่น
เพลงสวดในพิธีศพ บทสวดมนต์

๕. สำนวน หมายถึง โวหาร ทำนองพูด ด้อยคำที่เรียบเรียงของไทย ซึ่งอาจ
ไม่ถูกไวยากรณ์ แต่มีไพเราะเป็นภาษาที่ถูกต้อง เพื่อใช้ในทางเปรียบเปรย กระแทกกระทั้น
หรือประชดประชัน หรือเพื่อเป็นเครื่องเตือนสติอีกฝ่ายหนึ่ง

๖. แบบคำประพันธ์ทั้งเคิม หมายถึง แบบคำประพันธ์ของไทยในสมัยโบราณ
เช่น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน

๗. เพลงพื้นบ้าน หมายถึง บทขับร้องของชาวบ้านที่สะท้อนลักษณะชีวิตของชาว
บ้านเอง เช่น เพลงเกี่ยวข้าว เพลงแหงนแมว

๘. วิทยาการพื้นบ้าน หมายถึง ความรู้ที่นำมาใช้ในการเสริมสร้างชีวิตและ
อาชีพของชาวบ้าน โดยไม่สอดคล้องกับวิทยาการที่มีอยู่ในท้องถิ่น

ตัวอย่างประชากร

หนังสือสำหรับเด็กที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาทางคำขวัญกรมไทย ที่ผู้วิจัย
 ได้รวบรวมจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ร้านขายหนังสือในกรุงเทพมหานคร ตลอดจนห้องสมุดที่สำคัญ ๆ
 เช่น ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ ห้องสมุดแห่งชาติ ๑๕๐ เล่มนั้น ปรากฏว่าสามารถใช้เป็น
 ประชากรในการวิเคราะห์ครั้งนี้จริง ๆ ได้เพียง ๑๓๐ เล่ม (หนังสือแปล หนังสือที่ไม่ใช่สำหรับ
 เด็กวัย ๖ - ๑๒ ปีอ่าน และหนังสือที่ไม่ปรากฏผู้พิมพ์ ไม่พิจารณาเป็นประชากรในการวิเคราะห์)
 แยกหนังสือสำหรับเด็กที่เป็นประชากรในการวิเคราะห์ตามปีต่อไปนี้ คือ ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ มี ๗๕
 เล่ม พ.ศ. ๒๕๒๓ มี ๒๓ เล่ม และ พ.ศ. ๒๕๒๔ มี ๒๕ ขลม จะเห็นได้ว่าหนังสือสำหรับเด็กที่
 ใช้ในการวิเคราะห์ดังกล่าว เป็นหนังสือที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ อันเป็นปีเด็กสากลมากที่สุด
 ส่วนปี พ.ศ. ๒๕๒๓ และ พ.ศ. ๒๕๒๔ มีปริมาณการพิมพ์ใกล้เคียงกัน หนังสือสำหรับเด็กที่เป็น
 ประชากรในการวิเคราะห์เป็นเรื่องที่ได้เค้าโครงจากต่างประเทศ ๑๐ เล่ม คิดเป็นร้อยละ ๗.๖๘
 ของจำนวนหนังสือที่เป็นประชากรในการวิเคราะห์ครั้งนี้ หนังสือที่แต่งขึ้นเอง ๑๒๐ เล่ม ใน
 จำนวนหนังสือที่แต่งขึ้นเองทั้ง ๑๒๐ เล่มมี ๔ เล่ม เป็นหนังสือที่แต่งขึ้นเพื่อเป็นหนังสือสำหรับอ่าน
 เพิ่มเติม และ ๑๑ เล่ม เป็นหนังสือสำหรับส่งเสริมการอ่านของกระทรวงศึกษาธิการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลจากร้านขายหนังสือ ห้องสมุดที่สำคัญ ๆ และจกราย
 ละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสือแต่ละเล่ม ลงในบัตรบันทึกขนาด ๘" x ๖" รายละเอียด
 ทางบรรณานุกรมได้แก่ ชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ ชื่อผู้ว่าภาพประกอบ สถานที่พิมพ์ ผู้จัดพิมพ์ ปีที่พิมพ์
 และ จำนวนหน้า

นำหนังสือที่เป็นตัวอย่างประชากรมาอ่านทีละเล่ม โดยที่การอ่านครั้งแรกจะเป็นการ
 อ่านตลอดเล่ม เพื่อจับใจความสำคัญและเพื่อที่จะนำมาเขียนบรรณนิทัศน์ ส่วนการอ่านครั้งที่สอง

จะเป็นการอ่านเพื่อวิเคราะห์เนื้อหา ในการวิเคราะห์เนื้อหานั้น วิชาวิธีการศึกษาคะแน
 ในการวางวิเคราะห์ที่สร้างชั้นตรงของหัวข้อตรงกับเนื้อหาของหนังสือ เล่มนี้ทุกครั้งที่อ่านพบ
 ความคิดรวบยอดในเรื่องนั้น ๆ แล้วรวมศึกษาคะแนไว้ที่ของความคิดในการวางวิเคราะห์
 เพื่อการเน้นความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นว่าใดแน่แท้หรือไม่ จากนั้นจึงเป็นการอ่านครั้งที่
 สาม เพื่อการทบทวนกะแนในการอ่านครั้งที่สองให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

๖. จากจำนวนความคิดของเนื้อหาที่รวบรวมได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือทั้งหมด
 ผู้วิจัย วิชาวิธีการศึกษาคะแน

ก. หากค่าเฉลี่ยของจำนวนความคิดรวมของหัวข้อ เนื้อหาแต่ละหัวข้อที่มีอยู่ในหนังสือ
 ทุกเล่ม โดยนำจำนวนความคิดของหัวข้อเนื้อหาในข้อเดียวกันที่มีอยู่ในหนังสือแต่ละเล่มมารวมกัน
 แล้วหารด้วยจำนวนหนังสือทั้งหมด ผลที่ได้คือค่าเฉลี่ยของความคิดของหัวข้อเนื้อหาในเรื่องนั้น ๆ
 สำหรับหนังสือทั้งหมด

การหาค่าเฉลี่ยสูตร

$$F = \frac{f_1 + f_2 + f_3 \dots f_n}{N}$$

$$= \frac{\Sigma f}{N}$$

F คือ ค่าเฉลี่ยของเนื้อหาแต่ละหัวข้อ

$f_1 + f_2 + f_3 + f_n$ คือ จำนวนความคิดรวมของเนื้อหาแต่ละหัวข้อของ
 หนังสือทั้งหมด

N คือ จำนวนหนังสือทั้งหมด

๓. หากทราบร้อยละของจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาแต่ละหัวข้อต่อจำนวนหนังสือทั้งหมด โดยกำหนดว่าหนังสือเล่มใดที่มีเนื้อหาในหัวข้อเดียวกัน ไม่ว่าจะมีกี่เล่มเท่าใด ถือว่าคือมีเนื้อหาในหัวข้อนั้นแล้วเป็นปริมาณ ๑ หน่วยเท่าเทียมกัน เมื่อรวมจำนวนเล่มของหนังสือที่มีเนื้อหาในหัวข้อใด ๆ ใด ๆ ได้แล้วคิดเทียบร้อยละ

$$\text{การหาค่าร้อยละที่สูตร } P = \frac{n}{N} \times 100$$

P คือ ร้อยละของจำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาแต่ละหัวข้อ

n คือ จำนวนหนังสือที่มีเนื้อหาในหัวข้อเดียวกัน

N คือ จำนวนหนังสือทั้งหมด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย